

Werkvoorschrift Toezicht op welzijn van hoefdieren en gekweekt wild in slachthuizen

Code: SL-TR-WZL-WV01b13

Versie: 01

Ingangsdatum: 23-07-2026

Bijlage 13 Verbod op gebruik van elektrische veedrijfmiddelen bij nationaal transport

Inhoud

1	Algemeen	1
2	Wettelijke basis verbod	2
3	Reikwijdte van het verbod	2
3.1	Nationaal transport.....	2
3.2	Internationaal transport en slachthuizen	2
3.3	Verzamelcentra	3
4	Handhaving van het verbod	3
4.1	Rapport van Bevindingen – Nationaal transport.....	3
4.1.1	Verboden en Onjuist gebruik	3
4.2	Rapport van Bevindingen – Internationaal transport en slachthuizen	4
4.2.1	Onjuist gebruik.....	4
5	Praktische toepassing – Q&A	5
6	Praktische toepassing – stroomschema's	8

1 Algemeen

Per 1 januari 2026 is het verbod op het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen (veeprikkers) bij nationaal transport van dieren van kracht. Met dit besluit wordt vastgesteld dat het niet langer acceptabel is om een dier in de veehouderij door middel van elektrische veedrijfmiddelen stroomstoten te geven met het oogmerk het dier voort te drijven, daarom is dit verboden.

2 Wettelijke basis verbod

Het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen tijdens transport is in de Europese wetgeving gereguleerd in de Vo (EG) 1/2005.

3 Reikwijdte van het verbod

Het verbod is van toepassing op elektrisch veedrijfmiddelen, aangeduid als apparatuur die geschikt is om aan een dier dat met het oog op de productie van dierlijke producten bedrijfsmatig wordt gehouden stroomstoten af te geven, met het oogmerk dat dier voort te drijven.

Het verbod is dus ook al van toepassing wanneer er gebruikt gemaakt wordt/ het in de hand houden van apparatuur dat geschikt is om een dier stroomstoten te geven, ook als deze niet aanstaat en/of er geen stroomstoten aan het dier worden gegeven.

3.1 Nationaal transport

Het verbod voor het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen zal gelden voor de veehouderij en tijdens nationaal transport, dat wil zeggen transport dat volledig op Nederlands grondgebied plaatsvindt. Het verbod geldt ook voor het drijven van vee op primaire bedrijven en het lossen op Nederlandse slachthuizen, voor zover het niet om geïmporteerde dieren gaat.

Bij dieren die bestemd zijn voor nationaal transport dienen veehouders, transporteurs, verzamelcentra en (tijdens het lossen op) slachthuizen het verbod in acht te nemen.

3.2 Internationaal transport en slachthuizen

Het verbod voor het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen geldt niet op internationaal transport en in de slachthuizen:

- Gebruik bij internationaal transport: Voor het laden en lossen van vee bestemd voor internationaal transport blijft het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen toegestaan, mits er voldaan wordt aan de eisen van de Europese Transportverordening (EG) nr. 1/2005.

- Gebruik in slachthuizen: Afgezien van het lossen van niet geïmporteerde dieren, zal het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen toegestaan blijven in slachthuizen, mits er voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Europese Verordening (EG) nr. 1099/2009 betreffende de bescherming van dieren bij het doden.

3.3 Verzamelcentra

Het verbod geldt ook voor verzamelcentra. Dit houdt in dat het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen voor het voortdrijven van dieren op deze locaties verboden is, mits deze dieren bestemd zijn voor nationaal transport. Bij internationaal transport gelden de specifieke voorwaarden uit de Transportverordening.

Om te bepalen of dieren deel uitmaken van nationaal of internationaal transport, moeten de vervoersdocumenten van de dieren duidelijk maken wat de herkomst en bestemming van de dieren is. Daarnaast moeten erkende verzamelcentra voldoen aan de documentatieverplichtingen zoals vastgelegd in de Europese diergezondheidsverordening (verordening (EU) nr. 2016/429). Dit betreft onder andere de verplichting om gegevens bij te houden over de herkomst, bestemming en transportdata van de dieren.

4 Handhaving van het verbod

De NVWA heeft een Handhaafbaarheid-, Uitvoerbaarheid- en Fraudebestendigheidstoets (HUF-toets) uitgevoerd. Hieruit is geconcludeerd dat het verbod beperkt handhaafbaar is omdat de NVWA niet aanwezig is bij het laden voor binnenlands transport en niet altijd aanwezig bij het primaire bedrijf of tijdens het lossen. Een groot aandeel van de handhaving op het verbod zal dan dus ook berusten op heterdaadbevindingen. Bij overtredingen geconstateerd op verzamelcentra en slachthuizen door toezichthouders (dan wel op locatie dan wel via cameratoezicht) dient er altijd een Rapport van Bevindingen (RvB) te worden opgemaakt. Deze dient zo volledig en compleet mogelijk doorgestuurd te worden naar IBD, die vervolgens de verdere route bepaalt (*zie stroomschema's onderaan document*).

4.1 Rapport van Bevindingen – Nationaal transport

4.1.1 Verboden en Onjuist gebruik

Er dient een Rapport van Bevindingen te worden opgemaakt indien er sprake is van een overtreding ten aanzien van het verboden gebruik van elektrische veedrijfmiddelen bij

nationaal transport. Bij een overtreding dient het Rapport van Bevindingen opgemaakt te worden voor het verbod op het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen. Is er naast verboden gebruik ook sprake van onjuist gebruik, dan dient hier ook een Rapport van Bevindingen voor te worden opgesteld, aangezien dit verzwarend kan werken. Noteer ook altijd bevindingen in MSPIN.

Het is essentieel dat bij het opstellen van een rapport van bevindingen alle relevante informatie gedetailleerd wordt beschreven en verzameld, denk aan:

- Relevante bevindingen
- Datum – tijd – locatie
- ID gegevens van dier(en) - vervoersdocumenten
- Gegevens van overtreder: chauffeur en kenteken of SH medewerker
- Transportvergunning / getuigschrift van vakbekwaamheid
- Standaardwerkvoorschriften (slachthuis)

Bewijslast is cruciaal, dus zorg ervoor dat alle gegevens goed worden verzameld.

Belangrijk is om te realiseren dat een verzamelcentrum geen eindbestemming is en dat de eindbestemming (en herkomst) doorslaggevend is of er sprake is van nationaal en internationaal transport. In veel gevallen zal dit achteraf nog uitgezocht te worden tot de toezichthouder. Het is de taak van de toezichthouder om dit vast te stellen voordat een RvB naar IBD gestuurd wordt.

Er is een tekstblok beschikbaar die gebruikt dient te worden in het Rapport van Bevindingen, deze is te vinden op de T-Schijf.

4.2 Rapport van Bevindingen – Internationaal transport en slachthuizen

4.2.1 Onjuist gebruik

Waar de verordening (EG) 1/2005 geen beletsel vormt voor strengere nationale maatregelen ter verbetering van het dierenwelzijn van dieren tijdens vervoer dat volledig op het grondgebied van de lidstaat verloopt en daarmee het verbod op het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen bij nationaal transport, biedt internationale overschrijding binnen deze verordening en de verordening (EG) 1009/2009 deze mogelijkheid tot verruiming niet. Daarmee is het verbieden van het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen bij internationaal

transport en in slachthuizen niet mogelijk. Het is daarom belangrijk om bij internationaal transport en in slachthuizen zeer goed te letten op het juist gebruik van elektrische veedrijfmiddelen, gelet op de voorwaarden uit de Vo (EG) 1/2005 en Vo (EG) 1099/2009.

5 Praktische toepassing – Q&A

Hoe kan ter plekke vastgesteld worden of er sprake is van nationaal of internationaal transport op het slachthuis?

Zit er een Traces Certificaat bij -> Internationaal transport.

Geen Traces Certificaat (en is ook niet verplicht) -> Nationaal transport

Hoe kan ter plekke vastgesteld worden of er sprake is van nationaal of internationaal transport tijdens het laden en lossen op een VC?

Bij het lossen is het vaak nog niet duidelijk wat de eindbestemming is van de dieren en dus of er sprake is van Nationaal of Internationaal transport.

- Wat ter plekke te doen:
 - Verzamel/vraag zo veel mogelijk gegevens en informatie, denk aan:
 - Datum en tijdstip
 - Beeldmateriaal
 - Aantal dieren en identificatiegegevens
 - Ga na welke blokperiode is aangemeld
 - Vervoersdocumenten
 - Gegevens transporteur en kenteken wagen
 - Verklaring chauffeur (is deze bekend met eindbestemming?)
- Wat te doen als na constatering nog niet duidelijk is of er sprake is van nationaal of internationaal transport?
 - Zo gedetailleerd mogelijk vastleggen in MSPIN
 - Opvolgen: Nagaan in I&R App / systeem: Het VC heeft 2 of 3 dagen de tijd om te melden, dus het kan zijn dat de toezichthouder dan pas kan vaststellen of internationaal of nationaal transport betrof.

Laden: Als dieren zijn aangeboden voor exportcertificering zal er altijd sprake zijn van internationaal transport. Als dieren niet zijn aangeboden voor exportcertificering, dan dient er nog bepaald te worden of er sprake is van internationaal of nationaal transport.

Hoe werkt het aanzeggen en opstellen van een RvB bij een overtreding?

Het is belangrijk om zo veel mogelijk gegevens te verzamelen en op te vragen. Leg hierbij ook zo zorgvuldig mogelijk vast wat je hebt waargenomen. Je kan dan op een later moment (na het verkrijgen van alle benodigde documenten) vast stellen of er sprake was van internationaal of nationaal transport. Zelf aanzeggen van het rapport is - bij verboden gebruik - niet nodig (dit doet HH), het ter plekke aanzeggen van een rapport is alleen nodig als er sprake is van onjuist gebruik.

In beide gevallen schrijft de TZH een RvB en verstuurt deze naar IBD*. In het geval van verboden gebruik bij Nationaal transport zal IBD dit rapport doorsturen naar HH, die de verdere afhandeling op zich zal nemen, inclusief het aanzeggen van het rapport en het afnemen van een verhoor. De verklaring van de toezichthouder op het VC (in RvB-format) zal als dierenartsverklaring worden meegenomen in het rapport.

*Het is dus nog wel belangrijk dat je zelf (achteraf) onderzoekt of er sprake was van nationaal of internationaal transport, alvorens een RvB voor verboden gebruik naar de IBD wordt gestuurd.

Wat als de boer/houder van de dieren en de transporteur zelf niet weten of de dieren bestemd zijn voor nationaal of internationaal transport?

Als een houder of transporteur/chauffeur niet weet waar de dieren naartoe gaan en dus nog niet weet of de eindbestemming in Nederland of het buitenland ligt, doen zij er verstandig aan om uit voorzorg het verbod op het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen na te leven (voorzorgsprincipe).

Geldt het verbod bij het lossen van (niet geïmporteerde) dieren op slachthuizen?

Het verbod geldt tijdens het lossen van niet geïmporteerde dieren op een slachthuis. Het verbod op het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen blijft van kracht totdat het laatste dier van de vrachtwagen is gelost. Transporteurs/chauffeurs moeten zich dus tijdens het lossen aan het verbod houden.

Wat als een slachthuismedewerker helpt bij het lossen, aan welke wetgeving moet hij/zij dan voldoen?

Wanneer een slachthuismedewerker helpt bij het lossen van de dieren, vallen deze activiteiten onder het transport en dus onder de transportverordening, waarin het verbod geldt. Echter, het slachthuis en de medewerkers behoren deze activiteiten niet uit te voeren, tenzij dit in de standaard werkvoorschriften van het slachthuis aangegeven wordt. Het is daarom belangrijk uit te zoeken wat er in de standaard werkvoorschriften opgenomen is over het proces tijdens het lossen. Wanneer blijkt dat dit in de standaard werkvoorschriften van het slachthuis gedocumenteerd is of wanneer dit niet het geval is en medewerkers toch helpen bij het lossen, is het zaak om dit te noteren in MSpin zodat er onderzocht kan worden of dit incidenteel of stelselmatig plaatsvindt.

Wat als een transporteur/chauffeur helpt bij het verplaatsen van dieren nadat ze al van de vrachtwagen zijn?

Als een transporteur helpt bij het verplaatsen van dieren nadat ze al van de vrachtwagen af zijn, vallen deze dieren onder de verordening 1099/2009 en geldt het verbod niet. De transporteur moet zich dan houden aan de voorwaarden van die verordening. ECHTER is het slachthuis is verantwoordelijk voor activiteiten die binnen het slachthuis plaatsvinden en is het slachthuis wettelijk verplicht erop toe te zien dat het doden van dieren en de daarmee verband houdende activiteiten uitsluitend mogen worden uitgevoerd door personeel dat over het passende vakbekwaamheidsniveau en getuigenschrift van vakbekwaamheid voor dergelijke activiteiten heeft. Een transporteur/chauffeur zal geen (juiste) getuigenschrift van vakbekwaamheid hebben (verifieer dit), waardoor deze niet bevoegd is om activiteiten op het slachthuis uit te voeren. Het slachthuis is daarmee in overtreding van Vo (EG) 1099/2009 Artikel 7.

Wat als een slachthuismedewerker constateert dat een transporteur een elektrisch veedrijfmiddel gebruikt bij niet-geïmporteerde dieren en hier niet op ingrijpt, is de slachthuismedewerker dan ook in overtreding?

De transporteur/chauffeur is hiermee in overtreding, maar een slachthuismedewerker niet omdat deze de verboden handeling niet zelf uitvoert en het niet zijn/haar taak is om “politie agent te spelen”. Het is echter wel aan het slachthuis om de operationele procedures voor het dierenwelzijn te waarborgen, vooral bij herhaaldelijke incidenten. Het is in deze gevallen belangrijk om dit goed te documenteren (in MSpin), zodat wanneer blijkt dat dit stelselmatig niet in orde is, het slachthuis aan gesproken kan worden op het niet naleven van de operationele procedures voor het dierenwelzijn (Vo (EG) 1099/2009 Artikel 17)

Kan er ook gehandhaafd worden op de plekken die elektrische veedrijfmiddelen op een karkas kunnen achterlaten?

Nee. Er is al gekeken naar de mogelijkheid om hierop te handhaven, maar op dit moment wordt dit nog niet als voldoende bewijs beschouwd. Er wordt wel gekeken naar de toekomstige mogelijkheden, maar voor nu wordt hier niet op gehandhaafd. Het kan wel meegenomen worden als bevinding in een RvB.

Is het mogelijk om het verbod ook te laten gelden in slachthuizen volgens artikel 3, lid 1 van de verordening 1099/2009?

Nee. Er wordt momenteel wel gewerkt aan een beleidsregel voor het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen in gevallen waarin het verbod niet kan worden toegepast, zoals bij het laden en lossen van internationaal transport en bij het opdrijven van dieren richting fixatie- en bedwelmingsapparatuur op slachthuizen

6 Praktische toepassing – stroomschema's

Zie pagina 9-12.

Code: SL-TR-WZL-WV01b13 Version: 01 Ingangsdatum: 23-07-2026

Werkvoorschrift Toezicht op welzijn van hoefdieren en gekweekt wild in slachthuizen

Code: SL-TR-WZL-WV01b13 Versie: 01 Ingangsdatum: 23-07-2026

* VOORWAARDEN GEBRUIK ELEKTRISCH VEEDRIJFMIDDEL:

Vo 1099/2009 Bijlage III lid 1.9 (slachthuis)

Vo 1/2005 Bijlage I H III lid 1.9 (transporteur)

- Gebruik **zoveel mogelijk vermijden**;
- Alleen voor **volwassen runderen** en **varkens** die weigeren zich te verplaatsen;
- Uitsluitend wanneer de dieren **vóór zich ruimte** hebben om zich voor te bewegen;
- Schokken mogen **niet langer** duren dan **één seconde**;
- Schokken moeten **voldoende gespreid** zijn;
- Uitsluitend op de **spieren** van de **achterpoten**;
- Wanneer dieren **niet reageren**, mogen de schokken **niet herhaaldelijk** worden toegediend.

** AANZEGGEN RvB:

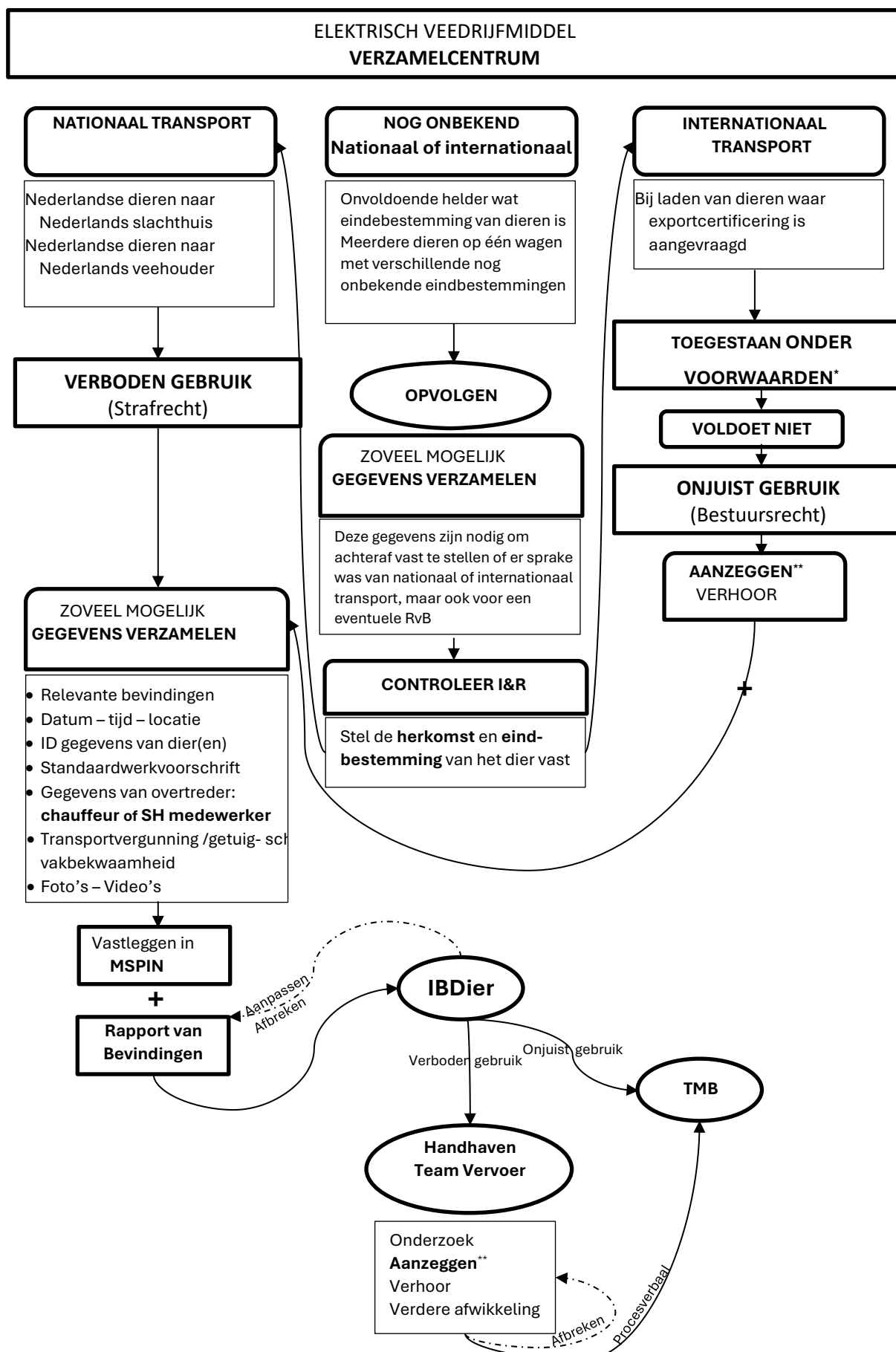
- **Verboden gebruik:**
 - TZH hoeft RvB **niet** aan te zeggen; HH doet dit
- **Onjuist gebruik:**
 - TZH dient RvB **wel** aan te zeggen
- **Verboden EN onjuist gebruik:**
 - TZH zegt RvB voor onjuist gebruik aan; HH voor verboden gebruik

TENLASTELEGGING bij ONJUIST GEBRUIK:

- **Chauffeur tijdens lossen: RvB voor transporteur**
 - **1/2005 art. 3 en 6**
- **SH medewerker tijdens lossen: RvB voor slachthuis**
 - **1/2005 art. 3 en 8**
- **SH Medewerker tijdens opdrijven (of andere act.) in slachthuis: RvB voor slachthuis**
 - **1099/2009 art 3 en 15 met bijlage III lid 1.9**
- **Chauffeur tijdens opdrijven in slachthuis: RvB voor slachthuis**
 - **1099/2009 art 3 en 7**

TENLASTELEGGING bij VERBODEN GEBRUIK:

- **Wet Dieren art 2.1 lid 1 en 3 EN Besluit Houder van Dieren art 1.3**

*** VOORWAARDEN GEBRUIK ELEKTRISCH VEEDRIJFMIDDEL:**

Vo 1099/2009 Bijlage III lid 1.9 (slachthuis)

Vo 1/2005 Bijlage I H III lid 1.9 (transporteur)

- Gebruik **zoveel mogelijk vermijden**;
- Alleen voor **volwassen runderen** en **varkens** die weigeren zich te verplaatsen;
- Uitsluitend wanneer de dieren **vóór zich ruimte** hebben om zich voor te bewegen;
- Schokken mogen **niet langer** duren dan **één seconde**;
- Schokken moeten **voldoende gespreid** zijn;
- Uitsluitend op de **spieren** van de **achterpoten**;
- Wanneer dieren **niet reageren**, mogen de schokken **niet herhaaldelijk** worden toegediend.

**** AANZEGGEN RvB:**

- **Verboden gebruik:**
 - TZH hoeft RvB **niet** aan te zeggen; HH doet dit
- **Onjuist gebruik:**
 - TZH dient RvB **wel** aan te zeggen
- **Verboden EN onjuist gebruik:**
 - TZH zegt RvB voor onjuist gebruik aan; HH voor verboden gebruik

TENLASTELEGGING bij ONJUIST GEBRUIK:

- **Vo 1/2005 art 6, 8 en 9 met bijlage I Hoofdstuk III lid 1.9**

TENLASTELEGGING bij VERBODEN GEBRUIK:

- **Wet Dieren art 2.1 lid 1 en 3 EN Besluit Houder van Dieren art 1.3**